

**ჩრდილოეთ კორეა და ჩრდილოეთ კორეელი ხალხის
ინტეგრაციის პრობლემა სამხრეთ კორეაში, გეგმიური
ეკონომიკის გავლენა საზოგადოებაზე**

**North Korea and North Korean people's integration problem in South
Korea and how planned economy affecting them**

ჯაბა ცენტერაძე - მაგისტრი,
ჩეხეთის აგრარული უნივერსიტეტი
Jaba Tsenteradze - Magister,
Czech University of Life Sciences Prague

რეზიუმე: ჩრდილოეთ კორეელებზე დაკვირვების და სტატიის დაწერის აუცილებლობა გამოიწვია მათი ცხოვრების სტილის და ეკონომიკური მოდელის სხვაობის არსებობამ ჩრდილოეთ კორეასა და სხვა განვითარებულ თუ განვითარებად სახელმწიფოებს შორის, სტატიაზე მუშაობის პროცესში შესწავლილი იქნა სხვა და სხვა სოციოლოგების მიერ დაწერილი თუ წაკითხული სტატიები და ლექციები, მოხდა მათი ცხოვრების სტილის შედარება თანამედროვე ადამიანთან, სტატიაზე მუშაობის პროცესში დაისვა კითხვა, რამდენად არიან მზად ისინი თანამედროვე ცხოვრებისათვის და გაჩნდა შეკითხვა, როგორია ცხოვრობდე მკაცრი რეჟიმის პირობებში სადაც პირადი და ეკონომიკური თავისუფლება სრულიად შეზღუდულია და როგორია ესეთი რეჟიმიდან გადასვლა თავისუფალი, საბაზრო ეკონომიკის მქონე ქვეყანაში? რამდენად მისაღებია 21 ე საუკუნეში გეგმიური ეკონომიკის არსებობა და როგორ გავლენას ახდენს ის ადამიანზე? ესეთი ეკონომიკის ანალიზმა და ხალხის ყოფა ცხოვრებაზე დაკვირვებამ ჩრდილოეთ კორეაში ცხადყო კორუფციის არსებობა და საკუთარი ბიზნესის ქონის სურვილი, აჩვენა ის რომ გეგმიური ეკონომიკა მოუქნელი დიდი მაქინაა რომელიც ვერ ახერხებს ადამიანების მოთხოვნაზე მიყოლას, მის დაკმაყოფილებას და ზოგადად, სახელმწიფოს ერთადერთი ფუნქციის შესრულებას, ადამიანის ბედნიერების

დაკმაყოფილებას, რა თქმა უნდა ამის ნათელი მაგალითი უკვე არსებობს საბჭოთა კავშირის დაშლით, მაგრამ საჭიროა კიდევ ერთხელ შევახსენოთ საზოგადოებას სახელმწიფოს ფუნქცია და დანიშნულება რათა მათ მოთხოვონ სახელმწიფოს ის რაც დაბადებიდან ეკუთვნის, თავისუფლება!

საკვანძო სიტყვები: ჩრდილოეთ კორეა, გეგმიური ეკონომიკა, საბაზრო ეკონომიკა, ჩინეთი, სამხრეთ კორეა

Abstract: Importance of this topic was caused by the interest of researchers and ordinary people about the planned economy and lifestyle of South Korean people. As you know global world is going in a different way, by the road of free, market economy, when South Korea it's practically last bastion of closed economy country with planned economic system, where government planning everything and trying to predict demand on products from people, but as practice from Communist Korea shows and also past experience from soviet union for government is almost impossible to predict peoples wishes and demand on products, it is why in South Korea and similar countries we have corruption and "illegal business" manufacturing of products out from the system. Main idea of this topic and conclusion is that government can't predict demand and they can't product enough product for society, of course, we have a nice example from the Soviet Union but before we have North Korea, China, and similar countries, before, in some places people still want Soviet Union and Communism era, we need to remember to people, we need to explain and show how it is to live in planned economy system where freedom existing in minimal amount and government controlling everything as big brother from 1984.

Key Words: North Korea, Planned economy, Market economy, China, South Korea

შესავალი: ჩრდილოეთ კორეა ერთ-ერთი ყველაზე დახურული და მიუწვდომელი სახელმწიფოა ამჟამად ჩვენს პლანეტაზე, იქ მცხოვრები ხალხი მათი ცხოვრების წესი და კულტურა თანამედროვე სოციოლოგების და ეკონომისტების შესწავლის და დაკვირვების საგანია. ის იწვევს დიდ ინტერესს სოციოლოგებსა და ეკონომისტებში რადგან იქ არსებული რეჟიმი და ეკონომიკის ტიპი (გეგმიური ეკონომიკა) განსხვავდება სხვა ღია ქვეყნების ტიპიური საზოგადოებებისაგან თუ ეკონომიკისაგან რომელიც არის უფრო გახსნილი, გლობალური და დაკავშირებული ერთმანეთთან, სტატიის მიზანია სწორედ ეს არის, დაანახოს ადამიანს სხვაობა თანამედროვე საბაზრო ეკონომიკას შორის რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ და გეგმიურ ეკონომიკას შორის რომელშიც ცხოვრობენ ჩრდილოეთ კორეელები.

ძირითადი ტექსტი: ადამიანების ცხოვრება ჩრდილოეთ კორეაში მკაცრად კონტროლირებადია სახელმწიფოს მიერ და ხდება უხეში ჩარევა მასში, პიროვნული განვითარება და ადამიანების ურთიერთ ქმედება სახელმწიფოს მხრიდან დაკვირვების და ზემოქმედების ობიექტია. მაგალითად, სახელმწიფოს მხრიდან უხეში ჩარევის ერთ-ერთი მარტივი მაგალითი კერძო ბიზნესის წარმოების შესაძლებლობის არ ქონაა, ასევე კორეელები ვერ ფლობენ პირად ქონებას და ვერ გადაადგილდებიან თავისუფლად ქვეყნის ტერიტორიაზე, მაგალითად, ქალაქის ან რაიონის დასატოვებლად საჭიროა ადგილობრივ კომისარიატში ქალაქის, ან ტერიტორიის დატოვების უფლების მიღება, ამისათვის კი თქვენ სხვა რეგიონიდან ან ქალაქიდან ოჯახის ნათესავის მოწვევის მიღება მოგიწევთ ან სხვა მნიშვნელოვანი მიზეზის ქონა რათა წარუდგინოთ ადგილობრივ კომისარიატს. თუმცაღა როგორც საბჭოურმა გამოცდილებამ გვაჩვენა, არ არსებობს სრულყოფილი სისტემა, სისტემა ვერ ახერხებს ადამიანური ფაქტორის უარყოფას, ისევე როგორც საბჭოთა კავშირში, ჩრდილოეთ კორეაშიც არსებობს კორუფცია, არსებობს სახელმწიფოს მიერ მართული ბიზნესი და არსებობს პრაქტიკა როდესაც

ჩინოვნიკები ქრთამის სანაცვლოდ ბიზნესის მმართველობას აბარებენ კერძო პირებს და ქრთამის სახით იღებენ შემოსავლის ნაწილს ბიზნესისგან, მაგალითად რესტორნიდან. გარდა ამისა არსებობს ე. წ. „დახლქვეშა“ ბიზნესის არსებობის ფაქტებიც, როდესაც სოფლის მოსახლეობა ახორციელებს სხვა და სხვა წარმოების გამართვას ფარულად და შემდეგ წარმოებული პროდუქციის მალულ რეალიზაციას, მის გაცვლას ფულზე ან სხვა საქონელზე, ესეთი პროდუქციის მაგალითი არის სხვა და სხვა ტანსაცმელი, აქსესუარები ან და საყოფაცხოვრებო ნივთები, ეკონომიკური გადმოსახედიდან ნათელია გეგმიური ეკონომიკის პრობლემა, პრობლემას კი ბაზარზე დეფიციტი წარმოადგენს. სახელმწიფო ვერ ახერხებს მოსახლეობის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას რაც იწვევს ე. წ. „არალეგალური“ ბიზნესი არსებობა, კორუფციას და სხვა გვერდითი ეფექტებს. მამ გამომდინარე ზემო აღნიშნული მაგალითებიდან ისმის შეკითხვა, რამდენად ართმევს გეგმიური ეკონომიკა თავის საქმეს თავს და რამდენად აკმაყოფილებს მოთხოვნას? ესეთი უხეში ჩაერევა სახელმწიფოს მხრიდან ადამიანის ცხოვრებაში იწვევს ეკონომიკის სრულიად განსხვავებული მოდელის არსებობას და ინტერესს მეცნიერებში გეგმიური ეკონომიკის კვლევისათვის და თანამედროვე, ღია საბაზრო ეკონომიკასთან შედარების კარგ შესაძლებლობა იძლევა. ჩრდილოეთ კორეაში ცხოვრებაში ჩარევის სხვა საინტერესო მაგალითი არის სახელმწიფოს მხრიდან ქორწინებაში და ოჯახურ ცხოვრებაში ჩარევის მაგალითი, ჩრდილოეთ კორეაში განქორწინებულ ადამიანებს უჭირთ მეორედ დაოჯახება ხოლო განქორწინების შემდეგ კარიერაში პრობლემები ექმნებათ, ხშირ შემთხვევაში განქორწინება სამსახურის დაკარგვას, ან წინსვლის პერსპექტივის გაქრობას ნიშნავს. კომუნიზმში მოცულ კორეაში უფრო რთული სიტუაციაა ღალატთან დაკავშირებითა. ღალატი ჩრდილოეთ კორეაში ისჯება სისხლის სამართლის კოდექსით და სერიოზული შედეგების გამოწვევა შეუძლია „დამნაშავისათვის“, გარდა ამისა ჩრდილოეთ კორეაში არსებობს სხვა

უამრავი სენსიტიური და მკაცრი აკრძალვა რაც რა თქმა ადამიანებზე დიდ გავლენას ახდენს და განვითარების რიტმს თუ დინამიკას (მათ შორის ეკონომიკური) სხვა ქვეყნებში მცხოვრები ადამიანებისგან მკვეთრად განასხვავებს, ჩრ. კორეაში არსებული ეკონომიკური თუ პირადი თავისუფლების შეზღუდვები აიძულებს ადგილობრივ მოსახლეობას ემიგრაციაში წავიდეს, თუნდაც რისკის ფასად.

როგორც განვითარებულ ქვეყნებში ხდება ხოლმე, ჩრდილოეთ კორეაშიც ბავშვის შეძენა დღესასწაულია, თუმცა აქ არის სხვაობაც ჩრდილოეთ კორეაში ბავშვის დაბადება ნიშნავს მშობლებისათვის დამხმარის არსებობას ყოველდღიურ ცხოვრებაში და სიბერეში. იქაური ტრადიციის თანახმად შვილი რომელიც ქმნის ოჯახს ტოვებს სახლს, მაგრამ ერთზე მეტი შვილის არსებობისას მეორე შვილი აუცილებლად უნდა დარჩეს სახლში მშობლებზე დასახმარებლად და მოსავლელად სიბერემდე, სხვათა შორის ესეთი მიდგომა საოჯახო მეურნეობაში დამახასიათებელია განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებისათვის და არანაირი პოზიტიური ნიშნის მომცემი არაა, ანუ რომ ვთქვათ ეს ტრადიცია ძალიან ლამაზიაო არ იქნება სიმართლე, სიმართლე ის არის რომ საპენსიო სისტემის დაბალი განვითარება და სიღარიბე აიძულებს ადამიანებს განვითარებად ქვეყნებში და მათ შორის ჩრდილოეთ კორეაშიც გააჩინონ ბევრი შვილი რათა სიბერე უფრო უზრუნველყოფილი იყოს და მეტი სამუშაო ძალა ყავდეს ოჯახს, რა თქმა უნდა ეს ქვეცნობიერად ხდება და არანაირ არა ჰუმანურობასთან არ გვაქვს საქმე მაგრამ მაინც, დასაფიქრებელია რამდენად დიდ გავლენას ახდენს ადამიანის ქვეცნობიერებაზე ეკონომიკა და მისი განვითარების დონე.

კომუნისტურ კორეაში, ადამიანების ცუდი საყოფაცხოვრებო პირობების, განათლების დაბალი დონის და თავისუფლების შეზღუდვის, განსაკუთრებით კი ქალების თავისუფლების შეზღუდვის გამო, ქვეყნის პერიფერიებზე მცხოვრები ადამიანები და მათ შორის გამორჩეულად ქალები, ცდილობენ გადაკვეთონ

საზღვარი ჩინეთში ან კიდევ სამხრეთ კორეაში, თუმცა მათი ეს მცდელობა ხშირად სავალალო შედეგით, მათი ესეთი მოქმედება შეიძლება დასრულდეს ემიგრანტის ოჯახის დასჯით ან თვითონ ემიგრანტის სიკვდილითაც კი. სხვათა შორის ის პრობლემები რაც არსებობს ჩრდილოეთ კორეაში არის თანამედროვე ეკონომიკის შესწავლის საგანი და მთელი განვითარებული სამყარო ცდილობს ქალების უფლებების დაცვას, უთანასწორობის აღმოფხვრას და ამით ეკონომიკური თანასწორობის მიღწევას, ეკონომიკური თანასწორობა თავის მხრივ ნიშნავს სტაბილურ და მდგრად განვითარებას. განსხვავებით კომუნისტური კორეისგან საიდანაც გაქცევა ან კიდევ პირიქით, ტერიტორიაზე შესვლა არალეგალურად მკაცრად ისჯება (ხშირად სიკვდილით) სამხრეთ კორეაში აქტიურად მიმდინარეობს მათი ინტეგრაციის პროცესი საზოგადოებაში, მაგრამ სამწუხარო სხვაობა ადამიანების განვითარებას შორის იმდენად დიდია, რომ ჩრდილოეთ კორეელებს უჭირთ და ფაქტიურად ვერც ვერასოდეს ვერ ახერხებენ სრულ ინტეგრაციას სამხრეთ კორეულ საზოგადოებაში, ეს გამოწვეულია რიგი პრობლემებით რომლებთაგანაც აღსანიშნავია: დაბალი განათლების დონე, სახელმწიფო წყობის სხვაობა, თანამედროვე ტექნოლოგიებს უცოდინრობა, შიში, ჩაკეტილობა და სხვა მრავალი რაც მოსდევს ხოლმე დიქტატორულ რეჟიმში ცხოვრებას, გარდა ამისა მნიშვნელოვან პრობლემაა საერთო ენა, ჩრდილოეთ და სამხრეთ კორეელები ვერ ახერხებენ საერთო ენის გამონახვას ერთმანეთთან კომუნიკაციისათვის, მათ არ აქვთ საერთო ინტერესები რადგან სხვაობა ცხოვრების სტილსა და დონეს შორის ძალიან დიდია, ჩრდილოეთ კორეელები ვერ იწყებენ სამსახურს გარდა დაბალ ანაზღაურებადი სამსახურებისა, ესეთი სამსახური შეიძლება იყოს დამლაგებლობა სკოლაში ან ოჯახში, ან მეუბოვე და სხვა ესეთი, რომელიც არ ითხოვს კვალიფიკაციას და მაღალ უნარ ჩვევებს. საზოგადოებაში ინტეგრაციის პროცესში სამხრეთ კორეელები ჩრდილოეთ კორეელებს დაკვირვებით უყურებენ და არ შედიან

მათთან სიღრმისეულ ურთიერთობაში, იშვიათად ქმნიან ერთად ოჯახებს, როგორც სხვა და სხვა კვლევამ აჩვენა, ჩრდილოეთ კორეელები ცუდად გრძნობენ თავს სამხრეთ კორეაში და ხშირად განიცდიან დეპრესიას, მონატრებას, მათ არ აქვთ კონტაქტი ოჯახის წევრებთან და მეგობრებთან, არ იციან რა ბედი ეწიათ მათ და მარტოობის, დაკარგულობის განცდა ეუფლებათ, თუმცა ესეთი პრობლემა მათ არამარტო სამხრეთ კორეაში ექმნებათ, იგივე პრობლემის წინაშე ისინი ჩინეთში დგებიან, ჩინეთში მათ უწევთ პროსტიტუციით დაკავება ან სახლში ძიძებად მუშაობა, ისევ არა კვალიფიციური შრომის გაწევა, თუმცა ჩინეთში არის ერთი სხვაობა სამხრეთ კორეისგან, ჩრდილოეთ კორეელები ქალები პოპულარობით სარგებლობენ ჩინელებში, განსაკუთრებით კი სოფლებში სადაც ქალების დეფიციტია და ოჯახის შექმნა რთულია.

დასკვნა: მიუხედავად სამხრეთ კორეის მთავრობის დიდი და აქტიური მცდელობისა ინტეგრაცია მოახდინოს ჩრდილოეთ კორეელები სხვადასხვა სოციალიზაციის პროგრამების თუ სოციალური დახმარებების გამოყენებით, როგორცაა ყოველ თვიური შემწეობის დანიშვნა და საცხოვრებლით უზრუნველყოფა, კორეელები ვერ ახერხებენ ინტეგრირებას საზოგადოებაში და ისინი მარტოობაში ატარებენ ცხოვრებას, დეპრესიით სავსე, უცხო ქალაქებში თუ სოფლებში დაკარგულები. ესეთი სწრაფი ცვალ ცხოვრების ტემპის, სტილის და სხვა ფაქტორების შოკში აგდებს გამოქცეულ ადამიანებს დახურული რეჟიმიდან და აიძულებთ მათ იყვნენ ჩაკეტილები, ასე რომ აქ კიდევ სხვა დილემა წარმოიშვება, რამდენად არიან მზად ისინი თავისუფლებისათვის და რამდენად არის მორალური, მცდელობა მათი გადაკეთებისა თანამედროვე, ღია საბაზრო ეკონომიკისათვის? თუმცა რა თქმა უნდა, ადრე თუ გვიან ეს მოხდება და უნდა მოხდეს კიდევ, მაგრამ ალბათ უფრო ნელა, დროთა განმავლობაში რადგან გეგმიური ეკონომიკა როგორც 90 იანების მაგალითმა გვაჩვენა აუცილებლად განიცდის კრახს რადგან

ის ეწინააღმდეგება ადამიანის ბუნებას, სწრაფვას თავისუფლებისაკენ, სახელმწიფოს ერთადერთი ფუნქცია კი უნდა იყოს ადამიანის ბედნიერების უზრუნველყოფა, მხარდაჭერა, ბედნიერების ერთერთი მნიშვნელოვანი ნაწილი კი თავისუფლებაა, თავისუფალი ადამიანი მუდამ შექმნის უკეთეს საზოგადოებას და მათ შორის ჯანსაღ ეკონომიკასაც რისთვისაც ეკონომისტები დიდი ხანია იბრძვიან.

გამოყენებული ლიტერატურა

[1]. Lankov A., The Real North Korea: Life and Politics in the Failed Stalinist Utopia, „ Oxford University Press “, 2014.